

BETER CONTACT DOOR HUISBEZOEK

EEN PRAKTISCH STAPPENPLAN

Als schoolteam ziet u graag betrokken ouders. School en ouders zijn immers samen verantwoordelijk voor de ontwikkeling van een kind. Beide hebben daarbij een eigen inbreng. De school heeft verstand van leerprocessen en kennisoverdracht, en leerkrachten maken het kind dagelijks mee in de groep. Anderzijds kennen de ouders hun kind 'van huis uit': ze weten wat diens sterke en zwakke kanten zijn. Als ouders en school hun kennis en ervaringen met elkaar delen, bevordert dat de ontwikkeling van het kind.

GOEDE VERSTANDHOUDING

Zo'n uitwisseling is pas echt mogelijk als school en ouders een goede verstandhouding hebben. Nader kennismaken en vertrouwen opbouwen zijn essentieel. Ooit gingen leerkrachten met dat doel op huisbezoek. In de jaren zestig en zeventig was het zelfs een vast onderdeel van hun takenpakket. Op de meeste scholen zijn de huisbezoeken echter verwaterd. En dat is méér dan jammer, want zij blijken een uitstekend middel om samenwerking aan te jagen en ouders meer te betrekken bij het onderwijs van hun kind.

UITWISSELING EN INZICHT

Door huisbezoeken leren school en ouders elkaar (beter) kennen, wat het vertrouwen én de communicatie ten goede komt. Voor beide partijen is het meteen een mooie gelegenheid om eens rustig informatie uit te wisselen over allerlei schoolzaken. Tegelijkertijd krijgen leerkrachten bij een huisbezoek de kans de gezinssfeer te 'proeven' en kennis te nemen van de omstandigheden waarin een kind leeft. Bepaald gedrag op school is dan vaak beter te plaatsen. Meer inzicht in de thuissituatie kan ook handvatten bieden voor een betere begeleiding in de klas.

MINDER DREMPELS

En last but not least: de meeste kinderen vinden het erg leuk om de juf of meester mee naar huis te nemen, óók leerlingen in het voortgezet onderwijs. Ook ouders zijn vaak enthousiast en halen alles uit de kast om leerkrachten goed te ontvangen. Bovendien zullen zij door het bezoek (terecht) het gevoel krijgen dat ze serieus genomen worden en voortaan minder drempels ervaren om zelf contact op te nemen met de school.

TE VEEL REGELWERK EN WEERSTAND? VOLG SIMPELWEG HET STAPPENPLAN...

Scholen die huisbezoeken afleggen, zijn enthousiast over de resultaten: zie de quotes in deze brochure. Scholen die de voordelen wel inzien en (her)invoering overwegen, schrikken echter vaak terug voor het regelwerk, de tijdsinvestering en mogelijke weerstand. En inderdaad: systematisch huisbezoek organiseer je niet even op een achternamiddag. Toch valt het allemaal wel mee, zeker voor wie het praktische stappenplan in deze handleiding volgt. Wij wensen u veel succes. En komt u er niet helemaal uit, klop dan gerust aan bij het Platform Allochtone Ouders en Onderwijs (PAOO, zie kader).

STAP 1

STEL UW VISIE OP OUDER- BETROKKENHEID VAST

Het is belangrijk dat de school allereerst een heldere algemene visie op ouderbetrokkenheid heeft, en die op papier vastlegt. Hierin formuleert u hoe de directie de ouders meer bij school en onderwijs wil betrekken. Een onderdeel van dit beleid is het afleggen van huisbezoeken.

‘Het sociale klimaat op school is goed. We staan open voor de ouders, en dat helpt. Op onze school stemmen alle ouders in met het huisbezoek!’

Directeur, school voor voortgezet onderwijs

PAOO IN EEN NOTENDOP

Een goed contact tussen school, ouders en leerlingen werkt positief door in de onderwijskwaliteit en komt de leerprestaties en maatschappelijke ontwikkeling van kinderen ten goede.

Het Platform Allochtone Ouders en Onderwijs (PAOO) is een landelijk project met activiteiten in heel Nederland. De belangrijkste doelen:

- Versterking van de betrokkenheid van allochtone ouders bij school en onderwijs, en wel door:
- vertegenwoordiging van allochtone ouders in bestaande organisaties voor ouders in het onderwijs, en
- betere toerusting van ouders en scholen met methoden en materialen op maat.

PAOO kent een landelijk platform en tal van lokale platforms. De platforms zijn bedoeld voor allochtone ouders met kinderen in de voor- en vroegschoolse educatie (VVE), het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.

STEDEN MET PLATFORMS

Alkmaar, Almelo, Almere, Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Bergen op Zoom, Breda, Den Haag, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Enschede, Haarlem, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's Hertogenbosch, Leiden, Lelystad, Nijmegen, Roermond, Roosendaal, Rotterdam, Schiedam, Tilburg, Utrecht, Veendam, Venlo, Zaanstad, Zwolle.

NEEM WEERSTAND EN BEZWAREN WEG

Wanneer u het plan aankondigt om huisbezoeken (opnieuw) in te voeren, zijn waarschijnlijk niet alle leerkrachten daar meteen blij mee. Het is dus eerst zaak om hun bezwaren te weerleggen c.q. eraan tegemoet te komen.

- Een mogelijk bezwaar is 'te grote tijdsbelasting'. Neem het huisbezoek in elk geval op in de jaartaak van de leerkracht, zodat die voldoende uren ter beschikking heeft. Misschien moeten andere taken vervallen? Bespreek dit met de docent.
- "Hebben huisbezoeken eigenlijk wel zin?" is een vraag waarmee u als directie zeker geconfronteerd zult worden. Overwin de scepsis door eerst een proefjaar in te stellen, of doe eerst een pilot met enkele leerkrachten. Het huisbezoek is dan nog niet definitief ingevoerd, dus als het niet bevalt, kan het teruggedraaid worden.
- Ook onzekerheid bij de leerkrachten kan voor weerstand zorgen: heb ik wel de vaardigheid om huisbezoeken af te leggen? Hoe praat ik met die (allochtone) ouders? Een (interculturele) gespreks-training kan uitkomst bieden. Overigens: misschien zitten ouders ook niet allemaal te wachten op bezoek van leerkrachten.
- Wat te doen als een leerkracht in een moeilijke of voor het kind onveilige

gezinssituatie terechtkom? Zorg voor een heldere zorgstructuur en maak duidelijk wanneer een leerkracht de zorgfunctionaris kan inschakelen. Wanneer en hoe neemt de school bijvoorbeeld contact op met het Advies- en Meldpunt Kindermis-handeling (AMK).

- En als een leerkracht bang is om zélf in onveilige situaties te belanden? Zorg ervoor dat het huisbezoek dan met een collega kan worden afgelegd. Stel ook een achtervang in, bijvoorbeeld de zorgcoördinator, bij wie de leerkracht voor en na een bezoek terecht kan.

'Door huisbezoek kun je het gedrag van de kinderen beter plaatsen, het zorgt voor een genuanceerde blik naar het kind én de ouders. En dat komt het contact ten goede.'

Leerkracht, basisschool

ZET HET HUISBEZOEK STEVIG OP DE RAILS

Als de school haar zaakjes in de voorbereiding van de huisbezoeken meteen goed regelt, voorkomt dat later veel gemopper en gestuntel. Aan welke praktische zaken moet u in ieder geval denken?

- **Tijd en financiën.** Vermeld de voor huisbezoeken benodigde uren per leerkracht in diens taakbelasting. Reken op 1,5 tot 2,5 uur per bezoek – inclusief reistijd, overleg en verslaglegging. Voor het huisbezoek zelf is maximaal één uur voldoende. In het speciaal en voortgezet onderwijs zal door de grotere geografische spreiding van leerlingen de reistijd langer zijn. Verstrek zo nodig een reiskostenvergoeding.
- **Werkdocument.** Stel voor intern gebruik een werkdocument op met de volgende zaken:
  1. Wie maakt de afspraak voor een huisbezoek?
  2. Wordt die afspraak schriftelijk, mondeling of telefonisch gemaakt?
  3. Hoe gaat de leerkracht om met de verkregen informatie over het kind en het gezin? (Denk aan geheimhouding en verslag.)
- **Rapportage.** Zorg dat de verslaglegging in dienst staat van wat de school met het huisbezoek wil bereiken. Het verslag wordt in het leerlingdossier gevoegd. Zo is het voor de collega's inzichtelijk wanneer een huisbezoek is afgelegd, en wat daar belangrijke bespreekpunten waren.
- **Protocol.** Zet voor de ouders alle voorschriften en regels duidelijk op papier. Vermeld in dit protocol wat het doel is van het huisbezoek, wie er op huisbezoek komt en wat een (alleenstaande) moeder kan doen die liever niet een man op huisbezoek ontvangt. Leg ook uit hoe de afspraak wordt gemaakt, hoe vaak een huisbezoek wordt afgelegd (bijvoorbeeld: eens per jaar, of per twee jaar) en wat er gebeurt met de informatie die de leerkracht tijdens het huisbezoek krijgt. En: waar kunnen ouders en leerlingen terecht als zij vragen hebben over het huisbezoek?
- **Vertrouwenspersoon.** Benoem een vertrouwenspersoon die de leerkracht met raad en daad bijstaat als deze bij een huisbezoek geconfronteerd wordt met een ernstige situatie. (Zie ook Stap 2.)
- **Zorgstructuur.** Leg een heldere zorgstructuur vast, zodat altijd duidelijk is wanneer en door wie welke actie ondernomen wordt als een leerkracht een moeilijke of onveilige gezinssituatie aantreft. (Zie ook Stap 2.)
- **Commitment.** Neem de huisbezoeken op in het schoolplan, de begroting en de schoolgids. Zorg als leiding voor actieve ondersteuning: bespreek de huisbezoeken regelmatig tijdens het teamoverleg, deel successen met de leerkrachten en los (praktische) problemen op.

STAP 4

ZORG VOOR EEN STERKE STRATEGISCHE START

- De ouders moeten tijdig kennis kunnen nemen van het protocol rond de huisbezoeken. Informeer hen hierover tijdens de eerste ouderavond van het schooljaar en/of neem het protocol integraal op in de schoolgids.
- Zorg dat bij huisbezoeken aan niet-Nederlandstalige ouders een tolk wordt ingezet. Aandachtspunt: regelt de school dit, of doen de ouders dat zelf? De tolk kan de oudercontactpersoon van school zijn, maar ook een familielid. Vermijd wel dat de leerling voor zijn ouders moet tolken!
- Start vroeg in het jaar met de huisbezoeken, zodat alle leerlingen bezocht kunnen worden. Houd rekening met vakanties en (religieuze) feestdagen.
- Begin met huisbezoeken op een logisch moment in de schoolcarrière van het kind: in het basisonderwijs groep één, en in het voortgezet onderwijs de eerste klas.
- Blijf als directie aansturen op huisbezoeken, anders blijkt het in de praktijk te verwateren. Bespreek geregeld de voortgang tijdens de teamvergadering. Lukt het om met alle ouders een afspraak te maken? En hoe verlopen de huisbezoeken zelf?

‘Als de taal een probleem vormt, schakelen we één van de oudercontactpersonen in. Die gaat dan mee op huisbezoek.’

Directeur, school voor voortgezet onderwijs

STAP 5

HOUD EEN EVALUATIE NA HET PROEFJAAR

Nadat bij wijze van proef gedurende een heel schooljaar huisbezoeken zijn afgelegd, is het tijd voor een evaluatie. Stel hierbij in elk geval de volgende vragen:

- Hoe heeft eenieder de huisbezoeken ervaren?
- Is er relevante informatie verkregen over de leerlingen?
- Is de relatie tussen leerkracht, leerling en ouders verbeterd?
- Hoe vaak is de zorgcoördinator geconsulteerd, en verliep dit naar wens?

Leg de uitkomsten van de evaluatie, de knelpunten en mogelijke oplossingen vast in een verslag. Besluit de school aan de hand van de uitkomsten om door te gaan met de huisbezoeken? Zorg dan wel dat eventuele verbeterpunten meteen worden opgepakt. Knelpunten die in de organisatie liggen, moeten ook dáár worden aangepakt. Persoonlijke oorzaken van onvrede zijn door middel van coaching of training te bestrijden. Plan in het vervolg een jaarlijkse evaluatie van het beleid en de uitvoering.

‘Alle leerkrachten op mijn school vinden huisbezoeken ertoe doen. Het levert een goede relatie op tussen de ouders en docenten, en er zijn minder conflicten in de klas.’

Directeur, school voor voortgezet onderwijs

UITGAVE

FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling.
Postbus 201, 3500 AE Utrecht
Telefoon (030) 297 43 21
Website www.forum.nl

PROGRAMMALEIDING

Zeki Arslan (FORUM)

COÖRDINATIE

Annet Hermans (projectleider PAOO)

VORMGEVING

OptimaForma, Nijmegen

PRODUCTONTWIKKELING

Beter contact door huisbezoek is ontwikkeld door het Platform Allochtone Ouders en Onderwijs (PAOO) in samenwerking met de Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs op algemene grondslag (LOBO).

MET DANK AAN

GK van Hogendorp, Rotterdam
Asch van Wijckschool, Rotterdam
Talmaschool, Rotterdam

BRONNEN

Op bezoek voor contact. Astrid van de Weijenberg. Artikel uit Didaktief nr. 4/april 2008

Pilot huisbezoeken. Annemiek Veen, SCO Kohnstamm Instituut

Van www.ouderbetrokkenheid.nl de volgende artikelen:

- *Reportage: huisbezoeken in Amsterdam*
- *Huisbezoeken: tovermiddel of tour de force*
- *De opbrengsten*
- *Kritische succesfactoren*
- *Verschillen PO/VO*
- *Handleiding voor de invoering van huisbezoeken*

Het project Platform Allochtone Ouders en Onderwijs (PAOO) wordt uitgevoerd door FORUM in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Voor meer informatie: www.paoo.nl

FORUM is een onafhankelijk kennisinstituut op het terrein van multiculturele vraagstukken vanuit het perspectief van de democratische rechtsstaat, sociale cohesie en gedeeld burgerschap. FORUM vergaart kennis op het brede terrein van integratie, stelt deze beschikbaar en zet de kennis om in praktisch toepasbare methoden en producten.

© september 2009

Alle rechten voorbehouden. Niets in deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.